

KONSULTACJE SPOŁECZNE

POWIEDZ NAM, JAK...

JAKA PRZYSZŁOŚĆ
WROCŁAWSKIEGO
BUDŻETU OBYWATELSKIEGO?

RAPORT

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
Jaki był kontekst konsultacji?	3
Co było przedmiotem konsultacji?	3
Co wykazała ewaluacja?	4
PRZEBIEG KONSULTACJI	5
Podsumowanie spotkań konsultacyjnych	5
Podsumowanie e-formularza	6
ZESTAWIENIE OPINII	7
Zestawienie opinii dotyczących zmiany w uchwale i innych przepisach regulujących WBO	7
Zestawienie opinii dotyczących wytycznych projektów (podział na projekty małe, średnie i duże, zasady łączenia projektów, liczba podpisów poparcia)	16
Zestawienie opinii dotyczących zarządzania procesem oraz kwestii organizacyjnych leżących po stronie urzędu	20
Zestawienie opinii dotyczących procesu głosowania (sposobu głosowania, liczenia i weryfikacji głosów)	21
Zestawienie opinii dotyczących realizacji inwestycji oraz komunikacji na jej temat	23
Zestawienie opinii dotyczących promowania głosowania	26
Zestawienie pozostałych opinii	28
PODSUMOWANIE	31
Konkluzje i refleksje	31
Co teraz będzie się działo dalej?	31
Co się zmieniło dzięki konsultacjom?	32
INFORMACJA O REALIZATORACH	33

WPROWADZENIE

Jaki był kontekst konsultacji?

Trudno wyobrazić sobie Wrocławski Budżet Obywatelski (WBO) bez regularnej ewaluacji. Konsultacje były dalszym ciągiem rozmowy o tym, jak usprawnić ten mechanizm współdecydowania o mieście. To ważne, aby dostosować WBO do aktualnych potrzeb Wrocławian i Wrocławianek, zwiększając ich zaangażowanie i redukując bariery biurokratyczne.

Pomocna w tym okazała się ewaluacja całego procesu przygotowana przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów. Celem konsultacji było zebranie opinii mieszkańców i mieszkanki oraz liderów i liderki, by WBO stał się narzędziem prawdziwej partycypacji, gotowym na wyzwania następnych lat i zmian legislacyjnych na poziomie krajowym.

Planowane są również zmiany zasad WBO na szczeblu krajowym, na poziomie ustaw rządowych. Celem konsultacji było więc także przygotowanie do nowych regulacji i zasad budżetu obywatelskiego. Mieszkanki i mieszkańcy mogli wyrazić opinie, np. dotyczące procedur zgłaszania projektów, głosowania, realizacji czy promocji, co wpłynie na rekomendacje do dalszego rozwoju WBO.

Co było przedmiotem konsultacji?

Konsultacje społeczne dotyczące Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego (WBO) skupiły się na konkretnych usprawnieniach, które uczynią proces bardziej elastycznym i przyjaznym dla mieszkańców i mieszkanki.

Mieszkanki i mieszkańcy mogli wyrazić swoje opinie na temat wyników ewaluacji procesu WBO oraz aktualnych zasad jego funkcjonowania. Podczas procesu konsultacyjnego wspólnie omówiliśmy wyniki ewaluacji i

dowiedzieliśmy się, które rekomendacje są warte rozważenia, zebrać opinie do aktualnych zasad i rekomendacje do zmiany uchwały Rady Miejskiej.

Co wykazała ewaluacja?

Celem przeprowadzonej przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów ewaluacji Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego było poznanie wiedzy mieszanek i mieszkańców Wrocławia, liderek i liderów projektów WBO oraz przedstawicieli i przedstawicielek Urzędu Miejskiego Wrocławia o WBO, ich opinii na ten temat, a także ocena procesu oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji dotyczących zmian w obecnie obowiązującej uchwale w sprawie WBO, zasad realizacji procesu i rozwoju kolejnych edycji WBO w przyszłości. Ewaluację przeprowadzono w 2024 r., a jej wyniki i rekomendacje zawarto w raporcie. Pokazała ona, że WBO ma wiele zalet, takich jak jasne i czytelne zasady, dobra współpraca między urzędnikami i urzędniczkami a mieszkańcami i mieszkankami przy zgłaszaniu projektów, dokładna weryfikacja pomysłów, stosunkowo wysoka frekwencja w głosowaniu w porównaniu do innych miast oraz pozytywny wpływ na integrację społeczności lokalnych i zwiększanie świadomości obywatelskiej.

Raport przygotowany przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów wskazuje na kilka wyzwań, w tym – malejącą liczbę zgłaszanych projektów i frekwencję głosujących, zwłaszcza wśród przedstawicieli najmłodszych i najstarszych generacji, długi czas realizacji inwestycji, problemy z wyceną i dodatkowymi kosztami, ograniczoną dostępność terenów, gdzie można realizować projekty, małą pulę środków finansowych oraz niedostateczną promocję, co prowadzi do niskiego zaangażowania mieszkańców i mieszanek.

PRZEBIEG KONSULTACJI

- E-formularz opinii, 28 października – 14 grudnia 2025 r.; dostępny był na stronie internetowej konsultacji;
- Spotkanie konsultacyjne, 4 listopada 2025 r., godz. 17.30, Odłot. Strefa Partycypacji, ul. Piłsudskiego 34;
- Warsztaty konsultacyjne, 18 listopada 2025 r., godz. 17.30, Odłot. Strefa Partycypacji, ul. Piłsudskiego 34.

Podsumowanie spotkań konsultacyjnych

Odbyło się spotkanie oraz warsztaty konsultacyjne. W obu spotkaniach udział wzięło łącznie 10 osób.

Spotkanie konsultacyjne otwarte dla wszystkich mieszkanek i mieszkańców miało miejsce 4 listopada 2025 r. o godz. 17.30 w ODLOCIE. Strefie Partycypacji przy ul. Piłsudskiego 34. W spotkaniu wzięło udział 5 osób, wśród których byli liderzy i liderki projektów WBO. Rozpoczęło się od prezentacji przedstawiciela Wydziału Partycypacji Społecznej, następnie mowa była o ewaluacji procesu WBO we Wrocławiu – opowiedziała o tym autorka badania z Instytutu Rozwoju Miast i Regionów. Za moderację spotkania odpowiedzialni byli przedstawiciele Fundacji na Rzecz Studiów Europejskich.

Notatka ze spotkania konsultacyjnego stanowi załącznik nr 1 do raportu.

Warsztat konsultacyjny odbył się 18 listopada 2025 r. o godz. 17.30, także w ODLOCIE. Strefie Partycypacji przy ul. Piłsudskiego 34. W spotkaniu wzięło udział 5 osób, wśród których byli liderzy projektów WBO. Za moderację spotkania odpowiedzialni byli przedstawiciele Fundacji na Rzecz Studiów Europejskich. W trakcie warsztatów dyskusja dotyczyła przede wszystkim kierunków zmian, które były wskazywane w formularzu internetowym i

postulowane na pierwszym spotkaniu konsultacyjnym. Uczestnicy i uczestniczki spotkania wielokrotnie wspominali o barierze dla osób starszych (nieposługujących się biegle technologiami cyfrowymi), jaką stanowi głosowanie przez internet. Za moderację warsztatu odpowiedzialni byli przedstawiciele Fundacji na Rzecz Studiów Europejskich.

Notatka z warsztatu konsultacyjnego stanowi załącznik nr 2 do raportu.

Podsumowanie e-formularza

Formularz opinii był dostępny na stronie internetowej konsultacji w okresie od 28 października do 14 grudnia 2025 r. Zawierał on prośbę o odpowiedź na następujące pytanie: Jakie są Twoje propozycje dotyczące funkcjonowania Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego?. Za pomocą formularza przesłano 93 opinie.

Zestawienie opinii przesłanych za pośrednictwem e-formularza stanowi załącznik nr 3 do raportu.

**Bardzo dziękujemy wszystkim mieszkankom i mieszkańcom
za udział w konsultacjach. Wasz głos jest ważny!**

ZESTAWIENIE OPINII

W tabeli poniżej ujęto wszystkie zgłoszone opinie. Zostały one wpisane tu, bez względu na to, czy dany głos pojawił się jeden raz czy wielokrotnie. W ten sposób każda opinia mogła uzyskać odpowiedź jednostki miejskiej.

Raport stanowi odpowiedź na ponad 100 opinii, które zostały zebrane przez czas trwania konsultacji, podczas warsztatów i spotkań oraz zgłoszonych za pomocą e-formularza.

Zestawienie opinii dotyczących zmiany w uchwale i innych przepisach regulujących WBO

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Zwiększenie budżetu WBO do 0,5% budżetu Wrocławia: aby umożliwić realizację większej liczby projektów i zwiększyć ich wartość.	Opinia uwzględniona Budżet WBO co roku wynosi 0,5 % wydatków gminy z ostatniego przedłożonego sprawozdania z wykonania budżetu, z zaokrągleniem kwoty do pełnego miliona w górę.
2	Rezygnacja z projektów ponadosiedlowych: promują one łączenie osiedli i profesjonalne kampanie, co wyklucza mniejsze osiedla; zamiast tego należy wprowadzić gwarancję wygranej dla projektu, który otrzymał najwyższą liczbę głosów na	Opinia nieuwzględniona Wprowadzenie gwarancji wygranej byłoby sprzeczne z ustawą o samorządzie gminnym, zgodnie z którą o wygranej decydują mieszkańcy i mieszkanki w równym i bezpośrednim głosowaniu. W edycji w 2026 r.

	każdym osiedlu (np. co 2 lata), by wyrównać szanse.	odwrócono proporcje dzielenia środków na obie pule i tym razem większą część przeznaczono na projekty osiedlowe (24 mln zł), natomiast na projekty ponadosiedlowe – 15 mln zł. Ponadto, jak wykazała przeprowadzona ewaluacja WBO, łączenie osiedli jest jednym z pozytywnych aspektów budżetu obywatelskiego – powoduje współpracę, a nie konkurencję między mieszkańcami i mieszkankami.
3	Wyłączenie z WBO inwestycji dotyczących szkół, terenów mieszkaniowych, infrastruktury drogowej (np. ronda, drogi rowerowe), remontów chodników, oświetlenia ścieżek czy boisk szkolnych: WBO powinno skupiać się na dodatkowych potrzebach mieszkańców i mieszanek, a nie – podstawowych obowiązkach gminy; podobne projekty powinny być przeniesione do innych programów, jak Fundusz Osiedlowy.	Opinia nieuwzględniona Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym to mieszkańcy i mieszkanki decydują jakie projekty są realizowane, a gmina nie może ograniczać typów projektów.
4	Ograniczenie projektów do maksymalnie dwóch osiedli: by	Opinia nieuwzględniona

	zapobiec patologiom, takim jak zgłaszanie drobnych elementów na wielu osiedlach przez jednego lidera.	Jak wykazała przeprowadzona ewaluacja WBO, łączenie osiedli jest jednym z pozytywnych aspektów budżetu obywatelskiego – powoduje współpracę, a nie konkurencję między mieszkańcami i mieszkankami, co jest argumentem za nieograniczaniem liczby osiedli dla projektów ponadosiedlowych.
5	Wyłączenie z WBO kosztów dokumentacji projektowej: by uprościć proces i skupić się na realizacji.	Opinia nieuwzględniona Dokumentacja projektowa jest integralną częścią inwestycji i wyłączenie jej z WBO nie uprości ani nie przyspieszy inwestycji, gdyż i tak musi być wykonana przed realizacją.
6	Wprowadzenie podziału środków proporcjonalnego do liczby mieszkańców i mieszanek osiedli: by wyrównać szanse mniejszych osiedli w stosunku do dużych.	Wyjaśnienie Aby mówić o proporcjonalności należałoby wprowadzić podział na rejony a w WBO, w przeciwieństwie do Funduszu Osiedlowego, nie ma podziału na osiedla. Wyniki głosowania dotychczasowych edycji WBO wskazują, że projekty z małych osiedli również wygrywają głosowanie.
7	Powrót do zasad z wcześniejszych	Opinia nieuwzględniona

	lat, na wzór Poznania: więcej kategorii zwycięskich projektów, łatwiejsze wymagania, niższy próg wygranej, zmniejszenie profesjonalizacji kampanii.	Zasady WBO wprowadzają dwie kategorie kwot. Ustawa o samorządzie gminnym pozwalała wcześniej na podział środków ze względu na kategorie tematyczne. Obecny kształt ustawy mówi tylko o podziale na pule kwotowe lub podział obszaru gminy na rejony. Wprowadzenie dodatkowych rodzajów projektów np. projekty zielone, rowerowe jest niezgodne z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym. Wymagania dla projektów określone w uchwale zakładają na etapie składania wymagania minimalne: dwa podpisy poparcia i 100 głosów. Dotychczas nie wystąpiła sytuacja, w której, ze względu na te wymogi, projekt nie mógł być realizowany, wygrywają projekty, które uzyskują największą liczbę głosów. Za kampanie promujące poszczególne projekty odpowiadają ich Liderzy i Liderki, Gmina nie może w nie ingerować.
8	Rezygnacja ze sztywnych kwot projektów w uchwale: kwoty	Opinia uwzględniona Opinia do uwzględnienia przy

	powinny być corocznie weryfikowane i waloryzowane (np. zarządzeniem Prezydenta) w oparciu o koszty inwestycji budowlanych; zwiększy to elastyczność i realność realizacji.	najbliższej zmianie uchwały.
9	Uporządkowanie zasad wycofywania projektów: umożliwienie wycofania nie później niż 7 dni przed głosowaniem, by uniknąć przeoczeń i zapewnić stały termin łatwy do zapamiętania.	Opinia uwzględniona Opinia do uwzględnienia przy najbliższej zmianie uchwały.
10	Likwidacja WBO: wszystkie zgłaszane projekty to obowiązki gminy.	Opinia nieuwzględniona Zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym w gminach będących miastami na prawach powiatu utworzenie budżetu obywatelskiego jest obowiązkowe.
11	Zmiana terminu głosowania na początek roku: by wybrane projekty były realizowane do końca roku, co zwiększy motywację mieszkańców i mieszkank.	Opinia nieuwzględniona Zmiana terminu głosowania na początek roku nie wpłynie na realizację projektów do końca roku. Praktyka wskazuje, że projekty wybierane w ramach WBO to projekty inwestycyjne realizowane w przeciągu 2–3 lat od głosowania. Ponadto głosowanie na przełomie

		września i października umożliwia Liderom i Liderkom prowadzenie kampanii promocyjnych podczas osiedlowych imprez plenerowych, które zwykle odbywają się latem, co jest elementem motywowania mieszkańców i mieszkanek.
12	Uprawnienie do głosowania tylko dla osób płacących podatki we Wrocławiu lub zameldowanych tu: by zapobiec nadużyciom i podkreślić lokalność.	Opinia nieuwzględniona Realizacja tej opinii nie jest możliwa, ponieważ zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym, każdy mieszkaniec i każda mieszkanka Wrocławia ma prawo brać udział w głosowaniu WBO, niezależnie od miejsca zameldowania i płacenia podatków.
13	Połączenie głosowania z kontem Nasz Wrocław MAX: by promować osoby mieszkające i zameldowane we Wrocławiu.	Wyjaśnienie Myślimy o różnych rozwiązaniach. Planujemy działania, które usprawnią metodykę i system głosowania. Informację na ten temat prześlemy do publicznej wiadomości w styczniu 2026.
14	Wprowadzenie osobnej niskiej puli na projekty nieinwestycyjne: by oddzielić je od inwestycyjnych.	Opinia nieuwzględniona Realizacja tego pomysłu byłaby sprzeczna z prawem, ponieważ zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym środki

		wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego nie mogą być dzielone na pule pod względem rodzajów projektów. Mogą być dzielone na pule obejmujące całość gminy i jej części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całości obszaru gminy lub jej części.
15	Ograniczenie głosowania SMS przez dzieci (do 18 lat): stanowi to 20% głosów i zniekształca wyniki.	Opinia nieuwzględniona Realizacja tego pomysłu nie jest możliwa, ponieważ zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym możliwość udziału w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego ma każdy mieszkaniec i każda mieszkanka gminy bez względu na wiek.
16	Wykluczenie projektów dublujących się z Funduszem Osiedlowym: projekty zgłaszane w jednym nie powinny być w drugim.	Opinia nieuwzględniona Jeżeli dany projekt zostaje zgłoszony jednocześnie do WBO i Funduszu Osiedlowego i wygrywa w obu przypadkach, to ma pierwszeństwo realizacji w ramach WBO ze względu na nadrzędność regulacji ustawowych nad lokalnymi. W takiej sytuacji Rada Osiedla może zgłosić kolejny projekt.

17	Zmiana liczby głosów na projekty: mieszkańiec i mieszkanka mógłby lub mogłaby tworzyć listę 10–20 projektów z priorytetami (głos przechodzi na kolejny, jeśli pierwszy odpadnie), by wykluczyć głosowanie strategiczne i pozwolić głosować na preferowane projekty.	Opinia nieuwzględniona Jedną z zalet WBO, podkreślaną zarówno przez mieszkańców i mieszkanki na spotkaniach, jak i w raporcie ewaluacyjnym, jest jego prostota. Każdy może wybrać dwa projekty: jest to system, przejrzysty, prosty intuicyjny i łatwy do weryfikacji. Wprowadzenie mechanizmu zaproponowanego w postulacie spowodowałoby utratę wszystkich tych zalet. W zamian otrzymalibyśmy wyłącznie skomplikowany algorytm, nie dostając przy tym "demokratyzacji", nie uczynilibyśmy też systemu ani bardziej równym, ani sprawiedliwym. System głosowania byłby po prostu inny, za to niezmiernie skomplikowany.
18	Wprowadzenie głosów "przeciw": ale z negatywnym stanowiskiem, bo obecny system (jeden głos na poziom) jest prosty i sprawiedliwy.	Opinia nieuwzględniona Opinia nie może zostać uwzględniona. Zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym mieszkańcy i mieszkanki w równym głosowaniu wybierają projekty. Ustawa nie przewiduje głosowania "przeciw".

19	Brak poparcia dla zróżnicowanej liczby głosów czy głosów "przeciw": system powinien pozostać prosty.	Opinia uwzględniona Zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym mieszkańcy w równym i bezpośrednim głosowaniu wybierają projekty. Ustawa nie wspomina o możliwości głosowania "przeciw".
20	Brak poparcia dla podziałów tematycznych projektów: ogranicza to swobodę i innowacyjność.	Opinia uwzględniona Nie planujemy wprowadzać podziałów tematycznych, ponieważ zgodnie z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym środki wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego mogą być dzielone na pule obejmujące całość gminy i jej części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całości obszaru gminy lub jej części, ale nie na tematyczne rodzaje projektów.
21	Brak poparcia dla bezpośredniego podziału środków na osiedla: osiedla różnią się zbyt wieloma czynnikami (powierzchnia, demografia, infrastruktura), co faworyzowałoby te większe.	Opinia uwzględniona Nie planujemy wprowadzać podziału środków na osiedla, ponieważ trudno byłoby zachować równość (formalną i materialną) głosowania, o której mowa w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym, w sytuacji gdy rejony

		zgodnie z prawem można oprzeć wyłącznie o osiedla bądź ich grupy
22	Brak poparcia dla promowania projektów przez placówki edukacyjne: daje nieuczciwą przewagę niektórym liderom.	Opinia częściowo uwzględniona Gmina nie może zakazać Liderom i Liderkom wykorzystania placówek edukacyjnych jako miejsca promocji projektu. Dążymy jednak do tego żeby Dyrektorzy nie angażowali się bezpośrednio do promowania projektów.

Zestawienie opinii dotyczących wytycznych projektów (podział na projekty małe, średnie i duże, zasady łączenia projektów, liczba podpisów poparcia)

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Podział projektów na małe (do 100–200 tys. zł z uproszczonym formularzem), średnie i duże: małe gwarantowane po jednym na osiedle z listy 10–20 najwyżej ocenionych, by ułatwić realizację drobnych inicjatyw, zmniejszyć biurokrację i wyrównać szanse; średnie i duże dla ambitniejszych zadań; dodatkowo kategorie tematyczne (np. zieleni).	Opinia częściowo uwzględniona Przy najbliższej zmianie uchwały planujemy wyłączyć z jej treści sztywne kwoty, aby zapewnić większą elastyczność procesu WBO. Brak jednak możliwości wprowadzenia gwarantowanej realizacji małych projektów dla każdego z osiedli. Byłoby to sprzeczne z art. 5a ustawy o samorządzie gminnym, zgodnie, z którą wyboru dokonują mieszkańcy

		i mieszkanki w równym i bezpośrednim głosowaniu. Podział projektów na kategorie tematyczne jest również niezgodny z tą ustawą.
2	Zastąpienie kategorii osiedlowej i ponadosiedlowej jedną kategorią od 1 zł do 3 mln zł: by uprościć strukturę.	Opinia uwzględniona Przy najbliższej zmianie uchwały planujemy wyłączyć z jej treści sztywne kwoty, aby zapewnić większą elastyczność procesu WBO.
3	Wprowadzenie trzeciej kategorii małych projektów (do 150–200 tys. zł): by umożliwić szybką realizację drobnych zadań, bez pełnej procedury przetargowej, z podziałem na rejony; mogłoby to być poza WBO jako czwarty instrument partycypacji.	Opinia częściowo uwzględniona Przy najbliższej zmianie uchwały planujemy wyłączyć z jej treści sztywne kwoty, aby zapewnić większą elastyczność procesu WBO. Brak możliwości wprowadzenia czwartego instrumentu partycypacji – konsultacje dotyczą WBO.
4	Powrót do podziału na rejony: ale tylko dla najmniejszych projektów, by działało to jak Fundusz Osiedlowy, ale z udziałem mieszkańców i mieszkank, bo to zwiększy partycypację; brak poparcia dla rejonizacji przy obecnym podziale kategorii.	Opinia nieuwzględniona Nie planujemy wprowadzać podziału środków na osiedla, ponieważ trudno byłoby zachować równość (formalną i materialną) głosowania, o której mowa w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym, w sytuacji gdy rejony zgodnie z prawem można oprzeć wyłącznie o osiedla bądź ich grupy.

5	Osobne rankingi dla osiedli małych i dużych, by wyrównać szanse.	Opinia nieuwzględniona Proponowane rozwiązanie byłoby sprzeczne z zasadą równości głosowania, o której mowa w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym.
6	Uporządkowanie zasad łączenia projektów: obecnie są one niejednolite, często sprowadza się to do modyfikacji przez jednego lidera i wycofania przez innych; wprowadzić cyfrowy obieg dokumentów i zmiany mailowe.	Opinia uwzględniona Opinia do uwzględnienia przy najbliższej zmianie uchwały.
7	Szacunkowy kalkulator kosztów przy dodawaniu elementów projektu: by zmniejszyć liczbę projektów przekraczających budżet.	Opinia nieuwzględniona Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że kalkulator kosztów nie sprawdza się ze względu na duże różnice w wycenie wynikające z lokalizacji – realizacja tego samego elementu w różnych częściach miasta często ma bardzo różne koszty. Aby umożliwić dostosowanie projektu do ograniczeń kwotowych przeprowadzany jest drugi etap oceny.
8	Uproszczenie formularza zgłaszania: pola takie jak obszar oddziaływania czy liczba użytkowników i użytkowniczek	Opinia uwzględniona Opinia do uwzględnienia przy najbliższej zmianie uchwały. Formularz zostanie uproszczony.

	są niewiążące, ale komplikują; należy dodać wskazówki unikania błędów.	
9	Tytuł projektu nie powinien wprowadzać w błąd co do zakresu i oddziaływania: by zapewnić przejrzystość.	Opinia uwzględniona Za tytuł odpowiada Lider lub Liderka, a jeśli wprowadza w błąd, co do zasady jest korygowany przez zespół WBO.
10	Ograniczenie sztucznego tworzenia projektów ponadosiedlowych z wielu drobnych inwestycji: należy wprowadzić nową kategorię małych projektów.	Opinia nieuwzględniona Jak wykazała przeprowadzona ewaluacja WBO, łączenie osiedli jest jednym z pozytywnych aspektów budżetu obywatelskiego – powoduje współpracę, a nie konkurencję między mieszkańcami i mieszkankami.
11	Działki niemożliwe do wykorzystania nie powinny być zaznaczalne w formularzu: na podstawie danych GIS.	Opinia nieuwzględniona Postulat nie jest wykonalny technicznie m.in. ze względu na płynność umów dzierżaw.
12	W ramach WBO mieszkańcy i mieszkanki powinni głosować tylko na budżet na dane osiedle (progi np. 2000 głosów = 1 mln zł); potem powinien być wybór inicjatyw z portfolio potrzeb osiedla na trzy lata, we współpracy z jednostkami miejskimi; by zmniejszyć	Opinia nieuwzględniona Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym mieszkańcy i mieszkanki zgłaszają projekty (wg zasad określonych uchwałą), a do realizacji wybierają projekty w bezpośrednim głosowaniu. Zaproponowane rozwiązanie,

	obciążenie urzędów i zwiększyć wartość realizacji.	polegające na tworzeniu zamkniętej listy potrzeb na dłuższy okres, stanowiłoby jedynie proces deliberacyjny, co byłoby sprzeczne z ustawą.
--	--	--

Zestawienie opinii dotyczących zarządzania procesem oraz kwestii organizacyjnych leżących po stronie urzędu

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Utworzenie uproszczonego formularza poprawkowego lub zmian mailowych, by zmniejszyć biurokrację.	Opinia uwzględniona Przy zmianie uchwały formularz zostanie uproszczony.
2	Utworzenie międzyjednostkowej komórki do realizacji projektów, by skrócić czas dyskusji między jednostkami. Utworzenie odrębnej jednostki lub zespołu menedżerów projektów: dla koordynacji, nadzoru harmonogramów i komunikacji.	Wyjaśnienie W strukturze Wydziału Partycypacji Społecznej istnieje zespół ds. WBO, a ponadto u każdego inwestora zastępczego wyznaczana jest osoba odpowiedzialna za projekt. Dla skutecznej realizacji projektu kluczowe jest, żeby wypowiedziała się każda jednostka w zakresie swojej właściwości rzeczowej.
3	Waloryzacja kwot projektów niezrealizowanych w ciągu trzech lat o inflację: by dostosować do realiów rynkowych.	Wyjaśnienie Bardzo rzadko zdarza się, że projekty nie są realizowane w ciągu trzech lat. Na takie sytuacje przewidziana jest zgodnie z par. 12

		ust. 3 uchwały, rezerwa środków.
4	Uproszczenie formalności i pełna cyfryzacja zmian: rezygnacja z papierowych formularzy.	Opinia częściowo uwzględniona Przy zmianie uchwały formularz zostanie uproszczony. Gmina nie zrezygnuje jednak z formularzy papierowych, aby mieszkańcy i mieszkanki wykluczeni cyfrowo mieli równe szanse w udziale w WBO.

Zestawienie opinii dotyczących procesu głosowania (sposobu głosowania, liczenia i weryfikacji głosów)

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Wzmocnienie weryfikacji głosów: brak mechanizmów kontrolnych prowadzi do nadużyć (np. koncentracja głosów z IP, nadreprezentacja 90–99 lat, powtarzające się dane, osoby w ekstremalnym wieku, regularność głosów); należy wprowadzić weryfikację PESEL, ograniczyć do krajowych numerów telefonów, zadbać o reCAPTCHA, zgodność imienia i nazwiska z PESEL-em, ePUAP lub mObywatel.	Wyjaśnienie Dziękujemy za ten głos. Myślimy o różnych rozwiązaniach. Planujemy działania, które usprawnią metodykę i system głosowania. Informację na ten temat prześlemy do publicznej wiadomości w styczniu 2026.

2	Połączenie z Urbancard lub Nasz Wrocław: by weryfikować uprawnienia, podpinając dzieci pod rodziców.	Wyjaśnienie Dziękujemy za ten głos. Myślimy o różnych rozwiązaniach. Planujemy działania, które usprawnią metodykę i system głosowania. Informację na ten temat prześlemy do publicznej wiadomości w styczniu 2026.
3	Ograniczenie głosowania przez SMS do polskich numerów: by zapobiec nadużyciom z zagranicy.	Opinia nieuwzględniona Opinia nie może zostać uwzględniona, ponieważ naruszałaby zasadę równości głosowania, o której mowa w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym.
4	Organizacja punktów głosowania w szkołach, radach osiedli itp.: by zwiększyć dostępność w słabo skomunikowanych miejscach.	Opinia częściowo uwzględniona Zostanie zwiększona liczba punktów, w których można oddać głos. Szczegóły zostaną podane przed głosowaniem z odpowiednim wyprzedzeniem.
5	Czy jest możliwość głosowania listownego?	Wyjaśnienie Opinia nie może zostać uwzględniona ze względu na ochronę danych osobowych. Ponadto głosowanie listowne nie wprowadziłoby istotnych ułatwień w stosunku do głosowania w punktach.
6	Dlaczego weryfikacja, czy każdy zagłosował raz, używając	Wyjaśnienie W trakcie głosowania dokonywana

	swojego PESEL-u, jest niemożliwa? Jak radzą sobie inne miasta?	jest weryfikacja, czy PESEL nie został wcześniej użyty. Pytanie jak radzą sobie inne miasta wykracza poza zakres konsultacji.
7	Punktowy system głosowania: jeśli PESEL weryfikuje unikalność, mieszkańcy i mieszkanki mogliby przyznawać punkty. Istnieje ryzyko skupienia na jednym projekcie; brak poparcia dla zmian liczby głosów.	Wyjaśnienie Opinia niezrozumiała.
8	Materiały edukacyjne o uczciwym głosowaniu i konsekwencjach nadużyć, by zwiększyć zaufanie.	Opinia uwzględniona
9	Podanie przed WBO 2026, że zasady bezpieczeństwa zostaną zmodyfikowane.	Opinia uwzględniona

Zestawienie opinii dotyczących realizacji inwestycji oraz komunikacji na jej temat

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Sprawniejsza realizacja: informowanie Lidera lub Liderki i rady osiedla o stanie zadania w cyklach czasowych; projekty ciągną się latami, co zniechęca	Opinia uwzględniona Informacja o kamieniach milowych realizacji projektu jest dostępna na stronie internetowej, natomiast szczegółowe dane nt. realizacji

	do podejmowania inicjatywy.	projektów są dostępne w zespole WBO. Liderzy i liderki są informowani na bieżąco, pozostałym podmiotom informacje są udzielane na wniosek.
2	System informacji publicznej o realizacji: łatwy dostęp do danych na temat statusu projektów, statystyk (ukończone, w trakcie, średni czas realizacji wg typu i wielkości), by urealnić oczekiwania i rozliczyć Miasto.	Opinia uwzględniona Informacja o kamieniach milowych realizacji projektu jest dostępna na stronie internetowej, natomiast szczegółowe dane nt. realizacji projektów są dostępne w zespole WBO. Liderzy i liderki są informowani na bieżąco, pozostałym podmiotom informacje są udzielane na wniosek.
3	Konieczne jest znaczne zwiększenie budżetu, by realizować ambitniejsze projekty bez odrzuceń z powodu kosztów.	Wyjaśnienie Przyjmujemy opinię do wiadomości. O wysokości środków budżetowych decydują władze miasta i Prezydent Wrocławia. Przy najbliższej zmianie uchwały planujemy wyłączyć z jej treści sztywne kwoty, aby zapewnić większą elastyczność procesu WBO.
4	Należy przyspieszyć realizację: mam na myśli uproszczenie biurokracji, by efekty były widoczne w krótszym czasie (nawet do końca roku).	Wyjaśnienie Projekty wybierane w WBO są projektami inwestycyjnymi, których realizacja wymaga zastosowania się do przepisów niezależnych od Gminy.

5	Zabezpieczenie środków na utrzymanie: brak wprost, ale implikowane w potrzebie raportów o kosztach i harmonogramach.	Opinia uwzględniona Wszystkie realizowane w ramach WBO inwestycje są utrzymywane przez odpowiednie jednostki miejskie.
6	Wprowadzenie roli "opiekuna" projektu: jeden urzędnik lub urzędniczka wspierający lub wspierająca przez cały proces, od zgłoszenia po realizację, informowany o etapach, by uniknąć odbijania się przez Liderów i Liderki po komórkach urzędu.	Opinia uwzględniona W strukturze Wydziału Partycypacji Społecznej istnieje zespół ds. WBO. Informacja o kamieniach milowych realizacji projektu jest dostępna na stronie internetowej, natomiast szczegółowe dane nt. realizacji projektów są dostępne w zespole WBO. Liderzy i Liderki są informowani na bieżąco, pozostałym podmiotom informacje są udzielane na wniosek.
7	Konieczna jest bieżąca komunikacja o postępach i opóźnieniach; liderzy i liderki mają trudności z tego rodzaju informacjami.	Opinia uwzględniona Informacja o kamieniach milowych realizacji projektu jest dostępna na stronie internetowej, natomiast szczegółowe dane nt. realizacji projektów są dostępne w zespole WBO. Liderzy i Liderki są informowani na bieżąco, pozostałym podmiotom informacje są udzielane na wniosek.
8	Wsparcie dla liderów i liderek w	Opinia uwzględniona

	formalnościach i realizacji projektów.	W strukturze Wydziału Partycypacji Społecznej istnieje zespół ds. WBO, który zapewnia wsparcie dla Liderów i Liderki. W trakcie naborów organizowane są maratony pisania projektów, podczas których można, z pomocą urzędników i urzędniczek, złożyć wnioski. Organizowane są też Szkoły Liderów, gdzie można zdobyć pomocną wiedzę i skonsultować wątpliwości. Każdy mieszkaniec i każda mieszkanka może skorzystać z pomocy.
9	Współpraca rad osiedli z liderami przy portfolio inicjatyw, by ułatwić przygotowanie.	Wyjaśnienie Jest to opinia do Rad Osiedli, wykracza ona poza zakres tych konsultacji.

Zestawienie opinii dotyczących promowania głosowania

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Oznaczenie projektów tablicami z napisami "Wykonane w ramach WBO 20XX", jak przy projektach unijnych, by pokazać efekty i zwiększyć świadomość społeczną na temat WBO.	Opinia uwzględniona W miarę możliwości projekty realizowane z WBO są oznaczane w przestrzeni publicznej.
2	Duże tablice informacyjne o projektach z WBO: by	Opinia uwzględniona

	promować ideę społeczeństwa obywatelskiego.	W przestrzeni publicznej w trakcie kampanii promocyjnych nt. składania projektów oraz głosowania w ramach WBO pojawiają się duże plakaty promujące.
3	Promocja przez Nasz Wrocław MAX.	Opinia uwzględniona
4	Mobilny punkt głosowania w autobusie MPK, by zwiększyć dostępność.	Wyjaśnienie Opinia zostanie rozważona przy głosowaniu w 2026 r., po analizie wykonalności proponowanego rozwiązania.
5	Materiały edukacyjne (grafiki, filmy) o zasadach budżetu, by zachęcić i wyjaśnić, na czym polega WBO.	Opinia uwzględniona Działania takie są realizowane.
6	Transparentne raporty po głosowaniach obejmujące zanonimizowane dane, koszty, harmonogramy, opóźnienia, kryteria oceny, lista błędów; by budować zaufanie i zachęcać do udziału.	Opinia uwzględniona Dane publikowane są na stronach: 1. www.wroclaw.pl/wbo 2. www.wroclaw.pl/open-data/organization/um-biuro-ds-partycypacji-spoecznej
7	Upublicznienie zmian bezpieczeństwa przed edycją w 2026 r., by odbudować zaufanie społeczne.	Wyjaśnienie Dziękujemy za ten głos. Myślimy o różnych rozwiązaniach. Planujemy działania, które usprawnią metodykę i system głosowania. Informację na ten temat prześlemy do publicznej

		wiadomości w styczniu 2026.
8	Promocja drobnych, widocznych realizacji, by zachęcić mieszkańców i mieszkanki efektem profrekwencyjnym.	Opinia uwzględniona Działania takie są już realizowane.

Zestawienie pozostałych opinii

I. p.	Opinia	Odpowiedź Wydziału Partycypacji Społecznej
1	Bariera cyfrowa dla starszych: głosowanie internetowe wyklucza nieposługujących się technologiami.	Wyjaśnienie Zgodnie z uchwałą nr LXII/1440/18 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 13 września 2018 r. w sprawie Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego głosować można zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowo w zorganizowanych na terenie miasta punktach konsultacyjnych.
2	Formularz opinii konsultacyjnych powinien mieć pytania zamknięte obok otwartego, by zwiększyć liczbę ankietowanych; obecny świadczy o lenistwie.	Wyjaśnienie Konsultacje nie polegają na zbieraniu jak największej liczby odpowiedzi, ale na zebraniu opinii, które pozwolą poznać różne perspektywy. To da się uchwycić jedynie przez formularz otwarty.
3	Powiązanie WBO z aplikacją Nasz Wrocław, jeśli to możliwe prawnie; by ułatwić.	Wyjaśnienie Opinia niezrozumiała.

4	Zmniejszenie frekwencji: formuła się wyczerpała, co ułatwia nadużycia; potrzeba uatrakcyjnienia zasad.	Wyjaśnienie Dziękujemy za opinię.
5	Wykluczenia: małe, peryferyjne, starsze demograficznie osiedla mają trudność z progiem głosów i organizacją; struktura społeczna (np. Gajowice) uniemożliwia wygraną mimo aktywności.	Wyjaśnienie Odpowiedź ma charakter sposstrzeżenia. Dziękujemy za opinię.
6	Profesjonalizacja: promuje duże osiedla z NGO, aktywistami, kosztowne kampanie, komercjalizację; małe osiedla bez sieci społecznych nie konkurują.	Wyjaśnienie Wyniki głosowania dotychczasowych edycji WBO wskazują, że projekty z małych osiedli również wygrywają głosowanie.
7	Nierówny rozkład zwycięstw: pewne osiedla wygrywają regularnie, inne rzadko.	Wyjaśnienie Odpowiedź ma charakter sposstrzeżenia. Dziękujemy za opinię.
8	Brak konieczności zameldowania implikuje nadużycia, a przedsięwzięcie traci lokalność.	Opinia nieuwzględniona Gmina nie jest uprawniona do zawężenia kręgu osób uprawnionych do udziału w konsultacjach społecznych i wyborze projektów w ramach budżetu obywatelskiego, gdyż został on określony przez ustawodawcę w art. 5a ust. 1 i 4 ustawy o samorządzie gminnym.

		Wszyscy mieszkańcy i wszystkie mieszkanki terenu gminy są z mocy ustawy uprawnieni do brania udziału w budżecie obywatelskim, bez względu na miejsce zameldowania.
--	--	--

PODSUMOWANIE

Konkluzje i refleksje

Pierwsze, co zwraca uwagę, to niska frekwencja podczas konsultacji stacjonarnych oraz bardzo wysoki poziom merytoryczny przygotowania uczestników i uczestniczek, a także wyważony ton dyskusji. Na szczególną uwagę zasługuje podkreślenie tego, jak wielką zaletą jest prostota WBO oraz powtarzający się, także w formularzach elektronicznych, postulat za wprowadzeniem trzeciej kategorii kwotowej dla małych projektów, co było zaskakujące, gdyż Liderzy i Liderki zazwyczaj dążyli do maksymalizacji zakresu, co podnosiło koszty inwestycji.

Celem zwiększenia frekwencji podczas głosowania zostanie wydłużony czas głosowania na wybrane projekty.

Osobną sprawą jest kwestia zapobiegania sytuacjom, w których występuje podejrzenie, że głosować mogły osoby nieuprawnione – temu zagadnieniu będzie poświęcone osobne spotkanie z mieszkańcami i mieszkankami zaplanowane na styczeń 2026 r.

Co teraz będzie się działo dalej?

Ten etap konsultacji jest uzupełnieniem ewaluacji. Wyniki obu przedsięwzięć będą stanowiły wskazówkę przy zmianie uchwały Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie WBO. Obecnie czekamy na efekty prac w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (w Grupie ds. Partycypacji i Dialogu Obywatelskiego) dotyczących zmiany ustawy o samorządzie gminnym w temacie budżetu obywatelskiego. Prace te są skutkiem lobbingu i propozycji zmian Unii Metropolii Polskich, w czym brali również udział przedstawiciele i przedstawicielki Urzędu Miejskiego Wrocławia.

Co się zmieniło dzięki konsultacjom?

Wśród opinii zebranych w tym raporcie, wszystkie **zostały przeanalizowane** pod kątem możliwości włączenia ich do zmian zasad Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego.

Na **72** opinie 21 zostało **wyjaśnionych**, ponieważ dotyczyły tematu znajdującego się poza zakresem konsultacji, kilka z nich nie było zrozumiałych lub będą analizowane w dalszej części procesu. Część z nich zostanie zatem na dalszym etapie uwzględniona.

Spośród pozostałych 51 **uwzględniono 30**, z czego **5** – częściowo. To oznacza, że każde **6 na 10** opinii dotyczących zmian Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego zostanie wykorzystanych do przygotowania nowych jego zasad.

Należy podkreślić, że wśród opinii nieuwzględnionych przeważają takie, które **były sprzeczne z ustawą** o samorządzie gminnym, która reguluje budżet obywatelski.

INFORMACJA O REALIZATORACH

Organizator konsultacji: Wydział Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia

Wsparcie w realizacji: Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Inicjator konsultacji: Wydział Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia

Wsparcie merytoryczne: Wydział Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia, Instytut Rozwoju Miast i Regionów

Realizacja: Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Opracowanie raportu: Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Konsultacje oraz raport przygotowane zostały w ramach zadania publicznego „Wsparcie procesów konsultacji społecznych na terenie Gminy Wrocław w latach 2025–2026” realizowanego przez Fundację na Rzecz Studiów Europejskich i współfinansowanego ze środków Gminy Wrocław.

Wrocław miasto spotkań

Wrocław, 20.01.2026 r.